

Období 5.–6. roku života dítěte je obdobím přípravy na práci ve škole – tedy komplexně uskutečňovaného rozvoje po stránce tělesné, rozumové, mravní, pracovní a estetické. Příprava je nezbytná k dosažení úrovně, kterou vyžaduje základní škola, a rovněž k vyrovnávání rozdílů mezi dětmi. Jsou dána určitá kritéria, která musí dítě před vstupem do školy zvládnout. Jedná se o soubor požadavků v oblasti tělesné, duševní i sociální. Školní zralost je ovlivněna úrovní rodiny i možnými zděděnými činiteli, popřípadě některými organickými postiženími dítěte. Školní zralost může posoudit psycholog, pokud usoudí, že dítě ještě nebude zvládat požadavky kladené na něho ve škole, doporučí rodičům odklad školní docházky.

ROZUMOVÝ ROZVOJ

V období 5.–6. roku dítěte se mohutně rozvíjí poznávací procesy, t.j. vnímání, představy, pozornost, obrazotvornost, myšlení a paměť. Rozvíjí se jednoduché myšlenkové procesy – porovnávání, třídění, určování vztahů a souvislostí mezi předměty. V jazykové výchově se rozvíjí slovní zásoba dětí, zdokonaluje vyjadřování, gramatika a artikulační správnost řeči. Dochází k rozvoji základních matematických představ dětí a orientaci v prostoru.

V období 5.–6. roku dítě dokáže zopakovat poměrně dlouhou větu, **spaniřázně počítat** (v číselné řadě do 6) a **pojmenovat předměty kolem sebe, správně vysvětlit, nač se používají a vytvořit skupinu předmětů. Bez problémů dokáže vyprávět kratší příběh, téměř bez pomocných otázek. Má umět popsat situační děj na obrázku, vyjádřit samostatně, souvisle, srozumitelně a pokud možno gramaticky správně. V tomto období dítě již zvládá správnou výslovnost většiny hlásek, u některých dětí přetrvává nesprávná výslovnost, většinou nezvládají sykavky (c, s, z, č, š, ž) a vibranty (r, ř). V období zahájení školní docházky by dítě mělo používat při komunikaci okolo 3000 slov, což odpovídá hranici potřebné k běžnému dorozumívání. Chápat i plnit složitější příkazy. Dítě aktivně používá všechny druhy slov v gramaticky správných tvarech. Užívá slova obecná i konkrétní a z konkrétních tvoří skupiny (podle tvaru, barvy, velikosti, účelu) a umí vyloučit ze skupiny nepatřící předmět.**

Dítě by mělo umět

- znát své jméno, příjmení, věk, adresu bydliště a mateřské školy
- vyjmenovat nejbližší členy své rodiny, vědět, kde pracují
- znát jména a příjmení svých kamarádů a všech dětí ve třídě mateřské školy
- znát příjmení svých učitelů v mateřské škole
- pojmenovat všechny prostory doma i v mateřské škole, u lékaře, v obchodě, na nádraží apod. a znát jejich účel
- znát cestu z domova do mateřské školy a zpět, do obchodu, k lékaři
- znát a umět pojmenovat nejdůležitější budovy v okolí bydliště a školy, navštívit základní školu a radostně očekávat vstup do školy
- pohotově a správně reagovat na světelné signály, znát základní pravidla chování na ulici (rozhlédnout se před vstupem na vozovku, nezdřívát se na vozovce), znát dopravní značky pro chodce, uvědomovat si možná nebezpečí na silnici
- poznat a postupně se naučit používat dopravní prostředky, které se vyskytují v jeho okolí, naučit dítě nastoupit a vystoupit z dopravního prostředku, vést dítě k tomu, aby postupně umělo zakoupit a označit jízdenku
- pojmenovat a znát účel dopravních prostředků, rozlišovat je podle místa jejich pohybu (na zemi, ve vodě, ve vzduchu)
- sledovat práci dospělých, umět ji pojmenovat, vystihnout typické znaky pracovních činností, vědět, jakou práci vykonávají rodiče
- doplnit si znalosti o práci dospělých v rodině a okolí, pozorovat práci dospělých, upevňovat kladný vztah k práci, umět šetrně zacházet s předměty, pozorovat činnost strojů při práci, seznámit se s jejich funkcí a pomocí lidem
- v přirozených situacích, při hrách, při seznamování s prostředím budovy řešit přiměřené problémové situace – najít východ, určit možné cesty (řešení), určit nejkratší
- poznat vlajku České republiky, znát hlavní město ČR, umět poznat na obraze prezidenta ČR
- zapamatovat si až 5 pojmů, které byly před ním vysloveny (sluchová paměť), opakovat dvojverší, jednoduchou větu, souvětí, postupně rozšiřovat větu přidáváním dalších slov – dbát na přesné zopakování pojmů nebo děje krátkého příběhu po uplynutí 1 hodiny (dlouhodobá paměť)
- zapamatovat si až 5 pojmů z obrázků (zraková paměť), určit předmět, který na obrázku přibyl nebo zmizel a najít rozdíly mezi 2 téměř stejnými obrázky
- samostatně a tvořivě využívat různé hračky, konstruktivní hry a stavebnice, vytvářet složitější útvary podle předlohy i podle vlastní fantazie
- správně pojmenovat předměty denní potřeby, s nimiž přichází do styku, znát některé jejich vlastnosti a účel a určit základní materiál, ze kterého jsou vyrobené
- poznat a správně pojmenovat základní suroviny pro přípravu pokrmů, jejich původ

JAZYKOVÝ ROZVOJ

Cílem jazykové výchovy u dětí předškolního věku je osvojení základu spisovného jazyka v hovorové podobě. Koncem předškolního období má být dítě schopné souvisle, správně a srozumitelně se vyjadřovat a dorozumívat se s dětmi i s dospělými. Pro úspěšnost jazykové výchovy je nezbytné působit na dítě v řečovém projevu výchovně doma i v MŠ.

- systematicky rozšiřovat slovní zásobu dítěte
- o slova označující předměty, jevy a činnosti, s kterými přichází bezprostředně do styku, ale i o slova, kterými dítě vyjadřuje své představy, myšlenky, city a přání
- vést děti k významově přesnému pojmenování známých předmětů, jevů, činností a vztahů mezi nimi
- rozvíjet poznávání a užívání dvojice slov významově protikladných, slov souzvučných stejné formy, ale různého významu a slov nestejně znějících, ale stejného významu
- vést ke stále častějšímu užívání všech slovních druhů, aniž by tím utrpěla přirozenost dětského projevu
- věnovat náležitou pozornost a péči správné výslovnosti a výraznosti řeči, ve spolupráci s logopedem usilovat o to, aby většina dětí dosáhla před vstupem do základní školy správné výslovnosti všech hlásek

Dítě by mělo umět

- aktivně a přirozeně navázat řečový kontakt s ostatními dětmi a dospělými
- správně dýchat při řeči, zpěvu a pohybových činnostech
- umět rozkládat slova na slabiky (využití rytmizace), určit první a poslední slabiku, rozkládat slova na hlásky, určit první a poslední hlásku
- správně vyslovovat postupně všechny hlásky a hláskové skupiny, umět rozlišit hlásky na začátku a později i na konci slova a před vstupem do základní školy dosáhnout správné výslovnosti, intonace, hlasitosti, tempa řeči, správného kladení větňého a slovního přízvuku
- v souvislém řečovém projevu používat rozvíte věty a postupně jednoduchá souvětí
- vytvořit opaky – protiklady a zdobnělny, rozpoznat význam slov souzvučných a nalézat další výrazy pro slova stejného významu
- rozlišit čtený text s citovým zabarvením a zopakovat a předvést věty s citovým zabarvením (smutně, vesele, rozzlobeně)
- rozumět vtipu, chápat význam humorného textu, vymyslet hádanku, chápat a utvořit jednoduchý rým
- správně používat předložky, slovesa a skloňovat podstatná jména, užívat správný slovosled
- umět odvodit množné číslo z jednotného (jeden pán – dva páni) a opačně (dva domy – jeden dům)
- učit se v dialogu klást otázky a respektovat mluvčího
- přednést 6–8 říkadel a využívat je při hrách
- výrazně a kultivovaně přednést básničku
- soustředěně poslouchat a vnímat čtený text, postupně umět porovnávat hrdiny pohádek a jejich vlastnosti, všimati si rozdílů mezi nimi
- na postavách z klasických pohádek se učit chápat mezilidské vztahy
- vystihnout základní charakterové vlastnosti hrdinů televizních pohádek a hovořit o nich
- reprodukovat myšlenkově složitější text pohádky čtené nebo zfilmované a porozumět mu
- vypravovat krátký příběh podle obrázků, vypravovat vlastní zážitek
- samostatně předvést dramatizaci pohádky, pohybově vyjádřit prožitek i náladu, pohybově i slovně charakterizovat postavu, určit kladné a záporné hrdiny
- na základě volné improvizace s loutkou (hračkou, předmětem) samostatně zahrát krátkou hříčku
- samostatně dramaticky dořešit nedokončený příběh nebo pohádku (podněcovat děti k hledání různých způsobů řešení)
- samostatně vyprávět děj podle obrázkového seriálu
- vniřavě poslouchat příběh s dětským hrdinou, umět porovnávat situace z příběhu s vlastními zážitky